

Стеченко К.Л., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна
Науковий керівник: Толкач А.М., старший викладач

ДО ПИТАННЯ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ ПРЕДМЕТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ «КОНТРАБАНДА»

Значний теоретичний та практичний інтерес у науці кримінального права як обов'язкової ознаки об'єкту кримінального правопорушення має предмет, під яким розуміють речі або явища матеріального світу, впливаючи на які, особа спричиняє шкоду охоронюваним суспільним інтересам. Вкрай принципове значення він відіграє для кваліфікації кримінального правопорушення «Контрабанда», оскільки для того, щоб притягнути винну особу до відповідальності за ст. 201 Кримінального кодексу (далі – КК) України, треба насамперед з'ясувати чи належить незаконно переміщуваний через митний кордон України предмет до об'єкта кримінально караної контрабанди.

Чинне кримінальне законодавство України відносить контрабанду (ст. 201) до Розділу VII Особливої частини КК України під назвою «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності». У такому разі, цілком логічним є висновок про те, що родовим об'єктом зазначеного кримінального правопорушення є саме відносини щодо забезпечення господарської діяльності, спрямованої на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг, що мають цінову визначеність.

Так, до набрання чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» предметом контрабанди визнавались товари – будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередач (п. 57 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України) [1]. Саме вказівка у ст. 201 КК України на товари як предмет кримінального правопорушення і надає контрабанді «господарського» характеру, адже порушення встановленого порядку їх переміщення через митний кордон нашої держави посягає на сталі процеси господарювання й заподіює прямі економічні збитки шляхом несплати податків, мита та інших видів загальнообов'язкових платежів.

Проте, із прийняттям 15.11.2011 року вказаного вище Закону (набрав

чинності 17.01.2012 року), диспозиція ст. 201 КК України передбачає кримінальну відповідальність за контрабанду виключного переліку предметів, а саме – «культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації» [2], тобто вказівка на предмет «товари у великих розмірах» декриміналізована. З огляду на це, більшість науковців вважають віднесення ст. 201 до Розділу VII Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності» невиправданим, аргументуючи власну позицію тим, що у випадку незаконного переміщення через митний кордон таких предметів, які за своїм призначенням несуть підвищену суспільну небезпеку, завдається шкода, перш за все, здоров'ю населення, їх особистій та громадській безпеці, а вже потім – господарським чи податковим інтересам держави. Тому, пропонують перенести ст. 201 до Розділу IX Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки».

З моменту декриміналізації «товарної» контрабанди пройшло вже майже 10 років, протягом яких на розгляд парламенту неодноразово подавались законопроекти про внесення змін до КК України у частині повторної криміналізації контрабанди товарів. Зокрема, останніми пропозиціями, одержаними Верховною Радою України є такі: доповнити КК України окремою ст. 201-2 «Контрабанда підакцизних товарів», за якою кримінальна відповідальність наставатиме у разі, якщо загальна вартість товару перевищуватиме 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (станом на 01.01.2021 р. – 17 025 грн.) (від 29.12.2020 р.) [3], доповнити ст. 201 КК України частиною третьою «Контрабанда товарів, вчинена у великих розмірах» (від 18.01.2021 р.) [4].

Таким чином, маємо надію, що вказані законопроекти найближчим часом все ж будуть прийняті Верховною Радою України та криміналізують «товарну» контрабанду, що значно розширить предмет кримінально караного контрабанди та зведе нанівець дискусії науковців щодо невідповідності диспозиції ст. 201 родовому об'єкту Розділу VII Особливої частини КК України. Окрім цього, впевнені, що застосування до контрабандистів товарів покарань, пов'язаних із позбавленням волі, на відміну від адміністративних стягнень, значно знизить подальший ріст показників вчинення незаконного їх переміщення через митний кордон і вирішить ситуацію масової контрабанди в Україні.

Література

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації незаконного переміщення підакцизних товарів: Проект Закону України від 29.12.2020 № 4556. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70770

4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації переміщення та дій, спрямованих на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю та поза митним контролем: Проект Закону України від 18.01.2021 № 4556-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=70840

УДК 343.848(043.2)

Стремецька А.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шведова Г.Л., к.ю.н., доцент

ПЕНІТЕНЦІАРНА ПРОБАЦІЯ В УКРАЇНІ: СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Закон України «Про пробацію» дає визначення її видам, серед яких пенітенціарна пробація – це підготовка осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового і побутового влаштування таких осіб після звільнення за обранням ними місцем проживання. Мета пробації – забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їхньої відповідальності [1]. Згідно з Правилами РЄ метою служби пробації є «зменшення повторних засуджень шляхом встановлення позитивних взаємин з правопорушниками для здійснення контролю (включаючи нагляд в необхідних випадках), керівництва і надання їм допомоги, а також залучення їх в суспільне життя. Таким чином, пробація сприяє забезпеченню безпеки суспільства і справедливому здійсненню правосуддя» [4, с. 134]. В даному положенні пенітенціарній пробації приділено більшу увагу, зокрема, в контексті «надання допомоги» та «залучення в суспільне життя». Отже, європейська спільнота намагається досягти суспільної безпеки перш за все не «тюремною репресією», а позитивними взаєминами з порушниками